

Kaj lahko stori šola za otroke begunce

Anica Mikuš Kos

Brdo , 5. maj 2016

Kaj lahko stori šola za otroke begunce

- **Zelo veliko:**
- za okrevanje so najbolj pomembne okoliščine življenja v državi azila in dobre izkušnje z ljudmi
- Šola je za otroka begunca najbolj pomemben zunaj družinski socialni prostor, je predstavnica države azila
- Varovalna vloga šole pri otrocih s psihosocialnimi motnjam

Ali bodo imeli psihosocialne motnje

- **Težave, motnje, ki niso povezane z vojnimi dogajanjem**
- **Izgube, travme iz domovine**
- **Groza, travme izgube poti v Evropo**
- **Prizadetost zaradi negotovih in neugodnih okoliščin življenja v državi azila**
- **Težave povezane s prilagajanjem na novo okolje šole.**

Obremenitve sedanjega časa

- Družina: prevzemajo odgovornost, opravljajo dela, prevajajo, skrbijo a mlajše sorojence
- Strah za domače, ki so ostali doma
- Nostalgija za domovino, domom.
- Prilagoditvene težave
- Odklanjanje, izločanje, preganjanje s strani vrstnikov.

Vrste psihosocialnih motenj

- **Pričakujmo otroke, učence, ne pa otroke z motnjami.**
- **Nekateri bodo imeli motnje:**
- **Običajne psihosocialne motnje, kakršne imajo tudi slovenski otroci**
- **Vojne rane: travmatske motnje, depresivnost, anksioznost, strah**
- **Prilagoditvene motnje**
- **Koliko otrok beguncev ima psihosocialne motnje?**

Pomen okoliščin življenja v državi azila za duševno zdravje

- Najbolj pomembne za proces okrevanja
- Največja pomoč je ustvarjanje ugodnih okoliščin vsakodnevnega življenja
- Šola najbolj pomembno zunaj družinsko socialno okolje
- Varovalni dejavniki v šoli

Zakaj lahko največ pomagamo otrokom, ki obiskujejo šole

- Pomen učitelja in šole
- Imajo delovno mesto
- Strukturiran dan
- Socialne vloge
- Usmerja pogled v prihodnost

VAROVALNI IN OGROŽAJOČI DEJAVNIKI

- Večine dejavnikov tveganja ne moremo odpraviti ali zmanjšati (genetski, socialni, ekonomski, masovne nesreče...)
- Večina prevencije je v aktiviranju , krepitvi varovalnih dejavnikov ali uvajanju novih varovalnih dejavnikov v otrokovo življenje

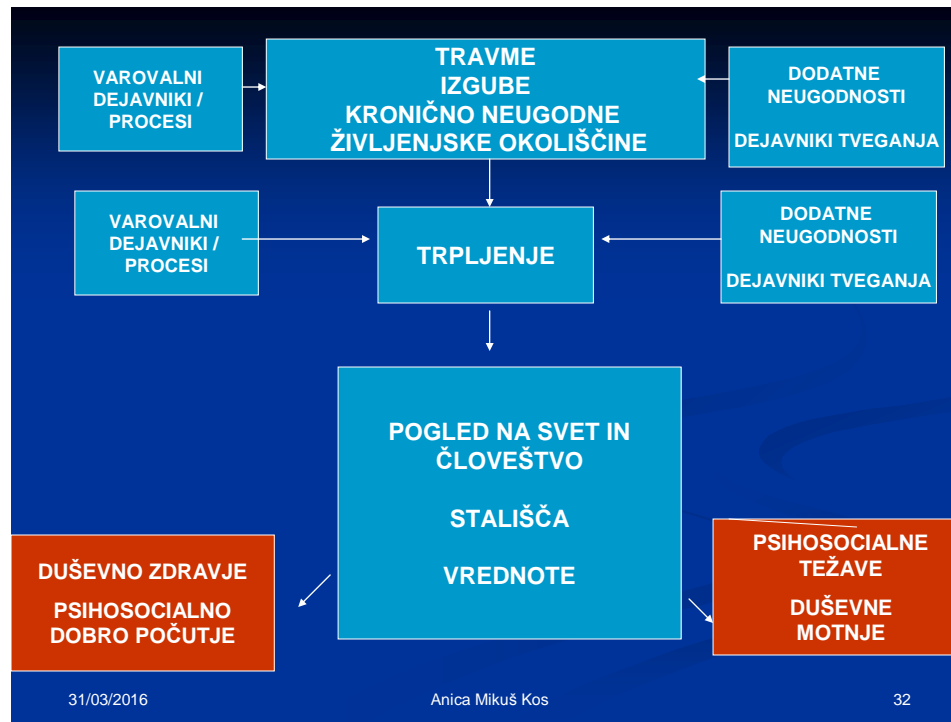
Osnovni pristopi varovanja duševnega zdravja

- **Preprečevanje dodatnih stresov, slabih izkušenj, travm (izključenost, vrstniško preganjanje, neuspešnost...)**
- **Uvajanje, krepitev varovalnih dejavnikov (dober odnos učitelj-učenec) podpora sošolcev, vključevanje v različne dejavnosti..)**
- **Aktiviranje resursov v šoli in zunaj šole za pomoč otroku in družini (prostovoljci, NVO, verske organizacije...)**
- **Videnje otroka kot osebo, ki lahko obvladuje travme, izgube in ne kot nemočno žrtev nesrečnih okoliščin; aktiviranje otroka v procesu okrevanja**
- **Vključevanje otroka v korist drugih, razredne skupnosti, šole (v prostovoljno delo..)**
- **Sodelovanje s starši**

Aktiviranje otrok

- **Ne obravnavajmo jih kot žrtve**
- **Postavimo pred njih normalne zahteve**
- **Dajmo jim možnost in priložnost, da prispevajo k dobrobiti razreda, skupnosti**

Soigra dejavnikov tveganja in varovalnih dejavnikov

Psihična odpornost

Sposobnost uspešnega soočanja z neugodnimi okoliščinami, ne da bi bil zaradi tega otrok dolgoročno prizadet in ne da bi se pojavile dolgotrajne čustvene ali vedenjske težave. Pomeni tudi, da je otrok zmožen živeti v skrajno neugodnih okoliščinah, ne da bi zaradi tega bili moteni njegovo socialno delovanje, učinkovitost pri opravljanju življenjskih nalog, odnosi z ljudmi in delovanje (učenje).

Strategije obvladovanja težav

- **Otroci imajo razvite strategije obvladovanja težav.**
- **So različne. Pogojujejo jih otrokove lastnosti, vzori, izkušnje in kultura**
- **Učitelj lahko pomaga otroku jačati že obstoječe strategije ali razviti nove strategije.**

Pomen dobrega in zlega

- **Otroci begunci so izgubili zaupanje v ljudi, vero, da jih lahko starši zaščitijo, zaupanje v prevlado dobrega na svetu...**
- **Zanje so najbolj zdravilne dobre izkušnje z ljudmi v državi azila**
- **Prvi predstavnik sveta je za otroka begunce šola**
- **Zagotavljanje dobrih izkušenj v medčloveških odnosih in v odnosih do razredne skupnosti, šole kot celote je najbolj pomemben pristop pomoči**
- **Pomen odnosa z učiteljem in s sošolci**

STRATEGIJE PSIHOSOCIALNE POMOČI

Strategije

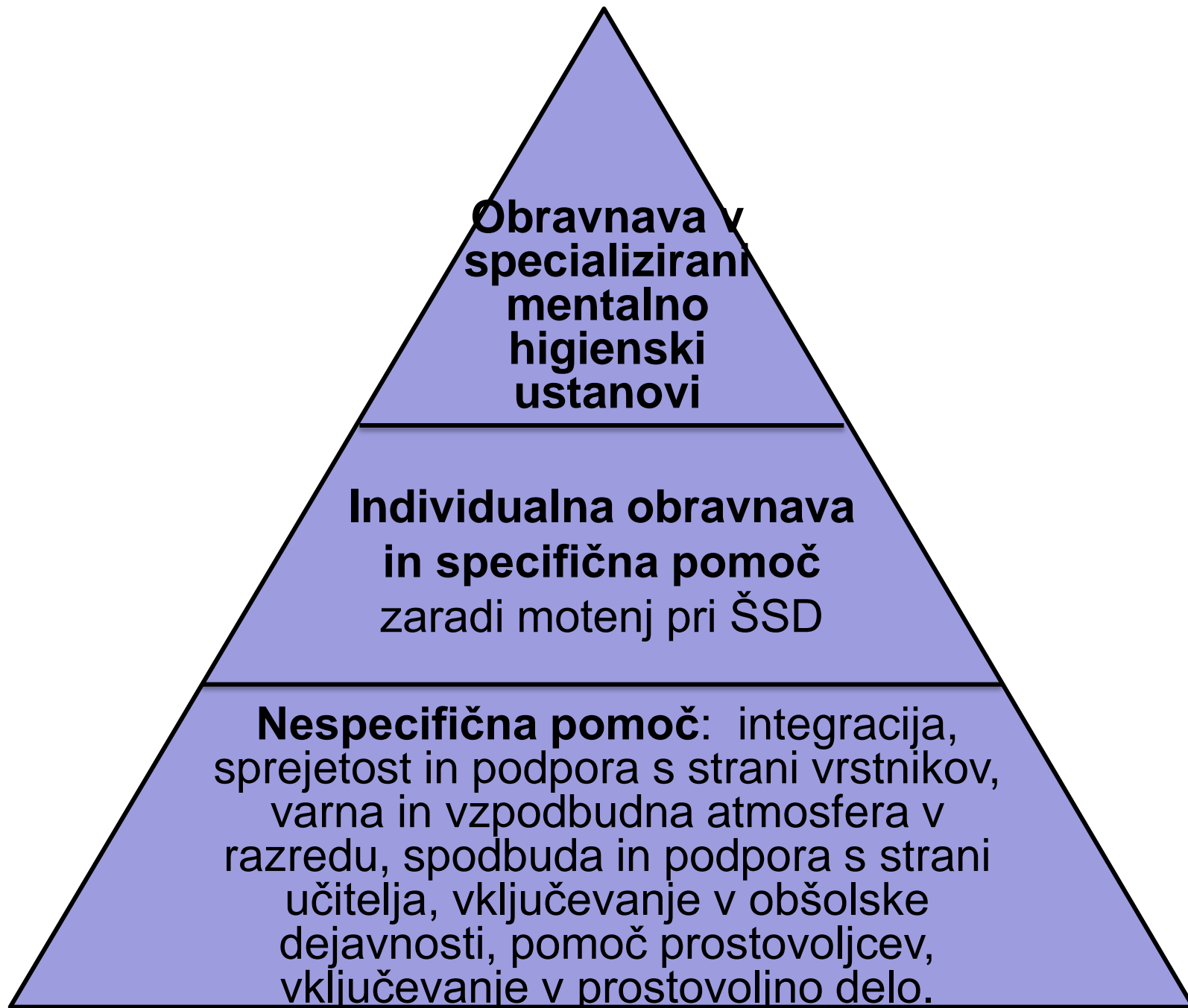
- Odpravljanje ogrožajočih dejavnikov
- Uvajanje varovalnih dejavnikov
- Aktiviranje resursov v otroku
- Aktiviranje resursov v okolju
- Krepitev psihične odpornosti

Aktiviranje zunanjih resursov

- Znotraj šole
- V skupnosti (prostovoljci, NVO)
- Med begunci
- Drugod

Ravni podpore in pomoči

- **Nespecifična pomoč** (podporen odnos učitelja, spodbuda in podpora s strani učitelja integracija, sprejetost, sprejetost in podpora s strani sošolcev,, vključevanje v obšolske dejavnosti, pomoč prostovoljcev, vključevanje v prostovoljno delo)
- **Obravnava pri šolski svetovalni delavki**
- **Napotitev v specializirano mentalno higiensko ustanovo**
- **Sodelovanje in podpora staršem.**

Kaj pomeni psihosocialna pomoč za otroke

- **Izboljšanje kakovosti življenja**
- **Manj trpljenja, več radosti**
- **Boljše delovanje**
- **Boljše sposobnosti obvladovanja težav**
- **Zaupanje v ljudi**
- **Pozitivni odnos do države in šole**

Sodelovanje s starši

- **Ovire:**
 - **Jezik**
 - **Neinformiranost staršev o delovanj šole**
 - **Strah staršev**
 - **Drugačne prioritete staršev**
 - **Kulturalne razlike**
 - **In mnoge druge**
- **Kako pritegniti starše?**

Šolski uspeh in učne težave otrok beguncev

- **Podatki**
- **Odnos med čustveno sfero in učenjem**

Vloga učitelja

- **Obremenitve,**
- **Izzivi**
- **Izpostavljenost, včasih je potreben pogum**
- **Priložnost za razvijanje pro-socialnega vedenja učencev**
- **Človeška in strokovna izkušnja**
- **Spoznavanje novih kultur**

Kaj potrebujejo učitelji za pomoč otrokom beguncem

- **Človečnost in dobro voljo**
- **Nova znanja**
- **Podporo**
- **Priložnost za izmenjavo izkušen, intervizijo**
- **Realistični pogled**

Za zaključek

- Izkušnje in znanja pridobljena ob otrocih beguncih so uporabna za vse otroke v stiskah, zlasti za otroke priseljence in otroke iz marginalnih skupin